

<https://helda.helsinki.fi>

C-vitamiini voi estää eteisvärinää

Hemilä, Harri Olavi

2018-01

Hemilä , H O 2018 , ' C-vitamiini voi estää eteisvärinää ' , Best Practice Diabetes ja sydänsairaudet . < <https://bestprac.fi/2018/01/09/c-vitamiini-voi-estaa-eteisvarinaa/> >

<http://hdl.handle.net/10138/236656>

---

acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

C-vitamiini voi estää eteisvärinää

Käsikirjoitus Best Practice lehteen syksy 2017

Harri Hemilä

LT, dosentti

Kansanterveystieteen osasto, Clinicum, Helsingin yliopisto

Sydänleikkausten jälkeen potilailla on kohonnut riski saada eteisvärinä. Leikkaus aiheuttaa oksidatiivista stressiä, mikä altistaa eteisvärinälle. C-vitamiini on vesiliukoinen antioksidantti, joka voi suojata oksidatiiviselta stressiltä ja sitä kautta se voisi vähentää eteisvärinän riskiä.¹ Eräiden tutkimusten mukaan sydänleikkaukset laskevat merkittävästi elimistön C-vitamiinitasoa, mikä on sopusoinnussa sen kanssa, että C-vitamiinin antioksidatiivaisella vaikutuksella voisi olla merkitystä sydänleikkausten yhteydessä.^{2,3} Sydänleikkauspotilailla C-vitamiini on lisännyt perfuusiota⁴ ja laskenut CK-MB-tasoa.⁵

C-vitamiini ja eteisvärinä

C-vitamiinin vaikutusta sydänleikkausten jälkeiseen eteisvärinään on selvitetty 14 tutkimuksessa (Kuva 1). Tutkimusten tulokset ovat vaihdelleet paljon, mutta erot selittyvät maantieteellä. Yhdysvalloissa on tehty 5 tutkimusta, ja yhdenmukaisesti C-vitamiini ei vähentänyt sydänleikkausten jälkeistä eteisvärinää. Iranissa on tehty 5 tutkimusta ja niissä C-vitamiini vähensi eteisvärinän ilmaantuvuutta 51 %. Kreikassa, Venäjällä ja Sloveniassa on tehty yhteensä 4 tutkimusta ja niissä C-vitamiini vähensi sydänleikkausten jälkeistä eteisvärinän ilmaantuvuutta keskimäärin 29 %. Lisäksi Yhdysvaltojen ulkopuolella tehdyissä tutkimuksissa C-vitamiini lyhensi sydänleikkauspotilaiden sairaalassaoloaika 13 % (95 % CI: 8–17 %; $P < 0,001$) ja tehohoidon kesto 8 % ($P = 0,002$).¹

Kaikki 5 iranilaista tutkimusta olivat satunnaistettuja ja positiiviset tulokset eivät selity selkeillä menetelmällisillä puutteilla.¹ Sen sijaan vaikuttaa ilmeiseltä, että ero amerikkalaisiin tutkimuksiin voisi selittyä eroilla kulttuurisissa tekijöissä – mukaan lukien ravitsemus sekä hoitomenetelmät ja muut vastaavat seikat. Monissa muissa hoidoissa on havaittu suuria eroja enemmän ja vähemmän kehittyneiden maiden välillä,⁶ eivätkä kuvan

1 erot maiden välillä ole siinä suhteessa poikkeuksellisia. Suomi on todennäköisesti lähempänä Yhdysvaltoja kuin kuvan 1 muita maita ja sen osalta ei ole selvää, kuinka paljon meta-analyysin positiiviset tulokset pätevät suomalaisiin potilaisiin.

Yhdessä kreikkalaisessa tutkimuksessa C-vitamiini vähensi kardioversion jälkeistä eteisvärinän uusiutumista 87 %. Eteisvärinän uusiutumisia oli kontrolliryhmässä 8/22, mutta C-vitamiiniryhmässä vain 1/22 ($P = 0,012$).^{1,7} C-vitamiini saattaa siis ehkäistä myös muistakin syistä aiheutuneita eteisvärinöitä, eikä ainoastaan sydänleikkausten jälkeen ilmaantuvia.

C-vitamiinin muita vaikutuksia

C-vitamiinin positiiviset vaikutukset eivät rajoitu eteisvärinän estämiseen. 29 tutkimuksen meta-analyysi osoitti, että C-vitamiini laskee verenpainetta.⁸ 44 tutkimuksen meta-analyysi osoitti, että C-vitamiini parantaa endoteelifunktioita potilailla, joilla on ateroskleroosi tai sydämen vajaatoiminta.⁹ Lisäksi 9 tutkimuksen meta-analyysi osoitti, että C-vitamiini vähentää akuutin munuaisten vajaatoiminnan riskiä angiografian jälkeen.¹⁰

Kolmessa tutkimuksessa C-vitamiini puolitti raskasastmaan liittyvän FEV₁-tason laskun¹¹ ja 5 tutkimuksessa se puolitti flunssaoireiden ilmaantuvuuden fyysisesti rasitetuilla koehenkilöillä.¹² Kova fyysinen rasitus aiheuttaa oksidatiivista stressiä ja C-vitamiinin hyöty näissä 8 tutkimuksessa selittyy antioksidanttivaikutuksella.

Annoksella 1 g/pv C-vitamiini ei ole vähentänyt flunssan ilmaantuvuutta tavallisen väestön keskuudessa.¹² Yhdysvalloissa selvitettiin 14 641 mieslääkäriin PHS-II-tutkimuksessa, onko 0,5 g/pv C-vitamiinilisällä vaikutusta sydänsairauksiin, mutta mitään hyötyä ei havaittu.¹³ Toisaalta mieslääkärit ovat paljon keskimääräistä terveystietoisempia kuin miehet yleensä. He syövät terveellisemmin ja esimerkiksi saavat ravinnosta C-vitamiinia paljon keskimääräistä enemmän, eikä kyseisen tutkimuksen tulosta sen vuoksi pidä yleistää suoraan kaikkia miehiä koskevaksi.

Tähän mennessä ei ole selvää näyttöä sille, että tavallisen väestön kannattaisi lisätä C-vitamiinin saantia keskimääräisiltä annostasoilta ylöspäin. Tämä seikka ei kuitenkaan ole ristiriidassa sen kanssa, että C-vitamiinista on havaittu hyötyä eräissä akuuteissa stressitilanteissa, kuten sydänoperaatioiden^{1,4,5,7,10} ja fyysisen rasituksen^{11,12} yhteydessä.

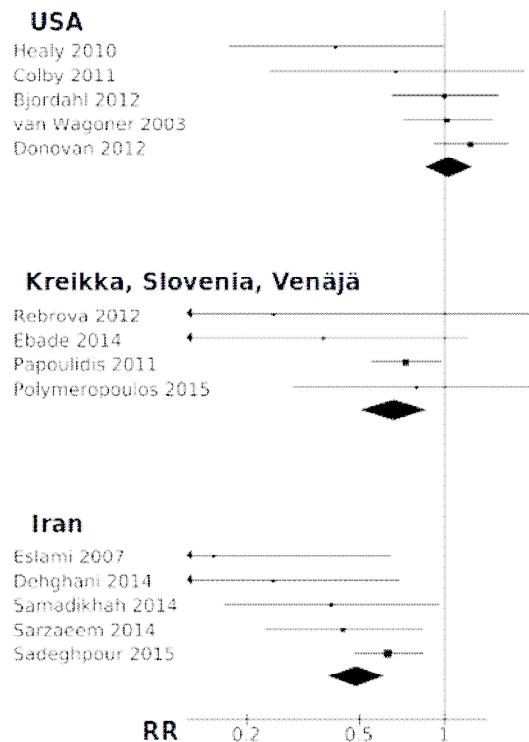
C-vitamiinin annokset

C-vitamiini löydettiin, kun etsittiin ainetta, jonka puutos aiheuttaa keripukin. Keripukin estämiseen riittää 10 mg/pv C-vitamiinia. Väestön keskimääräinen C-vitamiinin saanti on noin 100 mg/pv, mutta paljon alhaisempia tasoja on raportoitu merkittävän suurissa väestöryhmissä. Kuvan 1 tutkimuksissa koehenkilöille annettiin 2 g/pv C-vitamiinia 1–2 päivän ajan ennen leikkausta. Leikkauksen jälkeen useimmissa tutkimuksissa C-vitamiinia annettiin 5 päivän ajan 1–2 g/pv. Nämä annokset ovat paljon suurempia kuin keripukilta suojaava annos, mutta joissakin tutkimuksissa on potilaille annettu vieläkin suurempia annoksia. Japanissa Tanaka ym. antoivat palovammapotilaille C-vitamiinia 24 tunnin ajan 66 mg/kg/tunti, mikä merkitsee 110 gramman annosta C-vitamiinia 70 kg:n painoiselle potilaalle vuorokaudessa.¹⁴ C-vitamiiniryhmässä mekaanisen ventilaation tarve oli lyhyempi ($P = 0,03$) ja nesteytyksen tarve oli merkittävästi vähäisempää kuin kontrolliryhmässä.

YHTEENVETO

C-vitamiinin tunnetuin vaikutus on keripukin estäminen, mutta sillä on monia muitakin vaikutuksia. Useissa tutkimuksissa C-vitamiini on estänyt sydänleikkausten jälkeistä eteisvärinää. Tälle biologiselle vaikutukselle on vahva tutkimusnäyttö, mutta käytännön tasolla on epäselvää, mitkä potilasryhmät hyötyisivät C-vitamiinin antamisesta. Useissa tutkimuksissa C-vitamiini on laskenut verenpainetta, parantanut endoteelifunktioita ja estänyt munuaisten vajaatoimintaa. Keripukin estäminen selittyy sillä, että C-vitamiini osallistuu kollageenin synteesiin. C-vitamiini toimii myös vesiliukoisena antioksidanttina, joka suojaa oksidatiiviselta stressiltä. Tämä vaikutus todennäköisesti selittää eteisvärinän eston ja useita muita C-vitamiinin vaikutuksia, jotka eivät liity keripukkiin.

Sidonnaisuudet: Kirjoittajalla ei ole sidonnaisuuksia.

Kuva 1. C-vitamiinin vaikutus sydänleikkausten jälkeiseen eteisvärinään. Tutkimusten kohdalla olevat vaakasuorat viivat kuvaavat 95 % luottamusvälin ja viivan keskellä oleva neliö kuvaa tutkimuksessa havaitun tuloksen. Ryhmien alapuolella oleva salmiakin muotoinen kuvio osoittaa ryhmän yhdistetyn vaikutuksen ja sen 95 % luottamusvälin. Iranissa tehdyissä tutkimuksissa C-vitamiini vähensi eteisvärinän ilmaantuvuutta keskimäärin 51 % (95 % CI 38–61 %) ja Kreikassa, Sloveniassa ja Venäjällä tehdyissä tutkimuksissa keskimäärin 29 % (95 % CI 7–46 %). Yhdysvaltojen ulkopuolisissa tutkimuksissa on ollut yhteensä 1 117 koehenkilöä. Kuva on modifioitu aikaisemmasta julkaisusta.¹ RR, riskisuhde.

Lähteet

1. Hemilä H, Suonsyrjä T. Vitamin C for preventing atrial fibrillation in high risk patients: a systematic review and meta-analysis. *BMC Cardiovasc Disord* 2017;17:49.
2. Ballmer PE, Reinhart WH, Jordan P, ym. Depletion of plasma vitamin C but not of vitamin E in response to cardiac operations. *J Thor Cardiovasc Surg* 1994;108:311-320.
3. Rodemeister S, Duquesne M, Adolph M, ym. Massive and long-lasting decrease in vitamin C plasma levels as a consequence of extracorporeal circulation. *Nutrition* 2014;30:673-678.
4. Basili S, Tanzilli G, Mangieri E, ym. Intravenous ascorbic acid infusion improves myocardial perfusion grade during elective percutaneous coronary intervention: relationship with oxidative stress markers. *JACC Cardiovasc Interv* 2010;3:221-229.
5. Wang ZJ, Hu WK, Liu YY, ym. The effect of intravenous vitamin C infusion on periprocedural myocardial injury for patients undergoing elective percutaneous coronary intervention. *Can J Cardiol* 2014;30:96-101.
6. Panagiotou OA, Contopoulos-Ioannidis DG, Ioannidis JP. Comparative effect sizes in randomised trials from less developed and more developed countries: meta-epidemiological assessment. *BMJ* 2013;346:707.
7. Korantzopoulos P, Kolettis TM, Kountouris E, ym. Oral vitamin C administration reduces early recurrence rates after electrical cardioversion of persistent atrial fibrillation and attenuates associated inflammation. *Int J Cardiology* 2005;102:321-326.
8. Juraschek SP, Guallar E, Appel LJ, ym. Effects of vitamin C supplementation on blood pressure: a meta-analysis of randomized controlled trials. *Am J Clin Nutr* 2012;95:1079-1088.
9. Ashor AW, Lara J, Mathers JC, ym. Effect of vitamin C on endothelial function in health and disease: a systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials. *Atherosclerosis* 2012;235:9-20.
10. Sadat U, Usman A, Gillard JH, ym. Does ascorbic acid protect against contrast-induced acute kidney injury in patients undergoing coronary angiography: a systematic review with meta-analysis of randomized, controlled trials. *J Am Coll Cardiol* 2013;62:2167-2175.
11. Hemilä H. Vitamin C may alleviate exercise-induced bronchoconstriction: a meta-analysis. *BMJ Open* 2013;3:e002416.
12. Hemilä H, Chalker E. Vitamin C for preventing and treating the common cold. *Cochrane Database Syst Rev* 2013;CD000980.
13. Sesso HD, Buring JE, Christen WG, ym. Vitamins E and C in the prevention of cardiovascular disease in men: the Physicians' Health Study II randomized controlled trial. *JAMA* 2008;300:2123-2133.
14. Tanaka H, Matsuda T, Miyagantani Y, ym. Reduction of resuscitation fluid volumes in severely burned patients using ascorbic acid administration: a randomized, prospective study. *Arch Surg* 2000;135:326-331.